

EHYT ry: Nuuskaan liittyvän vertaisvaikuttamistunnin työpisteet

Tämän materiaalin tarkoituksena on ohjata EHYT ry:n Nikotiinihankkeessa kehitetyn vertaisvaikuttamismallin toteuttamista. Tässä dokumentissa kuvataan vertaisvaikuttamistunnin aikana läpikäytävien työpisteiden sisällöt. Vertaisvaikuttajat ohjaavat työpisteen keskustelua joko yksin, pareittain tai pienissä ryhmissä. Seitsemäsluokkalaisten oppilaat kiertävät ryhmissä jokaisen työpisteen, joten ohjaaja ohjaa työpisteen keskustelua kolme kertaa vertaistunnin aikana.

1) Nuuskateollisuuden taktiikat

- Ohjaajat näyttävät kuvan 1. kuulokkeista, jossa nuuskapurkin etikettitarra.

Kuva 1

- **Ohjaajat kysyvät:** Tunnistatteko, mitä kuva esittää?
 - Kuunnellaan oppilaiden vastaukset, jonka jälkeen kerrotaan, että:

Vastaus: Kuvassa on kuulokkeet, joihin on liimattu nuuskapurkin etikettitarra.

- **Ohjaajat kysyvät:** Oletteko nähneet tällaisia tarroja? Ketkä liimaavat niitä esimerkiksi kuulokkeisiin tai muualla näkyvälle paikalle?
 - Kuunnellaan oppilaiden vastaukset, jonka jälkeen kerrotaan, että:

Vastaus: pääasiassa nuoret liimailevat tarroja.

- Näytetään kuva 2. ”Ei juma saatiin jonnet mainostamaan nuuskaa...”

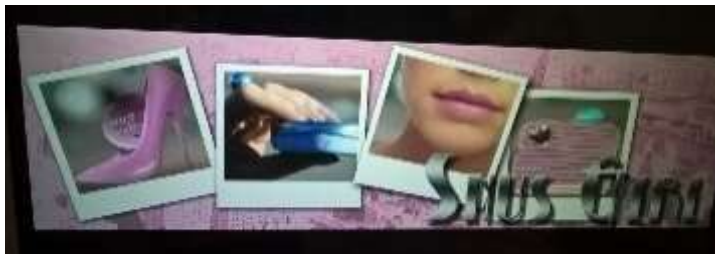

Kuva 2

- **Ohjaajat kysyvät:** Mitä luulette? Ovatko tarroja liimailevat henkilöt tulleet ajatelleeksi, että he toimivat ilmaisina mainostajina?
- Kuunnellaan oppilaiden vastauksia, jonka jälkeen kerrotaan;

Vastaus: Moni ei tule ajatelleeksi, että huvikseen tarroja liimailevia henkilöitä käytetään ovelasti hyväksi markkinoinnissa. Nuuskan mainostaminen on laissa kiellettyä. Eri paikkoihin liimattujen nuuskatarrojen avulla tuote saa kuitenkin näkyvyyttä, jota se ei perinteisen markkinoinnin keinoin saisi.

- **Ohjaajat kysyvät:** Millä muilla keinoin nuuskan valmistajat pyrkivät saamaan nuoria käyttämään nuuskaa?
- Kuunnellaan oppilaiden vastauksia.
- Oppilaiden vastauksien jälkeen näytetään vielä kuva 3., jossa on kolme pienempää kuvaa. Ohjaajat antavat oppilaiden tutustua hetken kuviin ja kysyvät oppilailta mitä heidän mukaansa kuvissa näkyy. Annetaan oppilaiden itse kertoa mitä näkevät kuvissa.

1. kuva kuvassa 3

1. Kuvassa on blogibanneri eräästä ruotsalaisblogista, joka on sittemmin jo lopetettu.

2. kuva kuvassa 3

2. Kuva on Haaparannan ja Tornion rajalla olevasta Candy World -kaupasta, jossa myydään karkkia ja nuuskaa. Nuuskat on aseteltu karkkihyllyjen viereen. (Haaparanta on Ruotsin ja Suomen rajalla).

3. kuva kuvassa 3.

3. kuva on samasta kaupasta, jossa myydään nuuskarasioiden näköisissä pakkauksissa olevaa karkkia (sininen rasia).

- Ohjaajat kysyvät oppilailta mitä heidän mukaansa kuvissa näkyy. Annetaan oppilaiden itse kertoa mitä näkevät kuvissa. Vastausten jälkeen ohjaajat kertovat:

Vastauksia: Kuva 1. Erilaisilla pakkauksilla houkutellaan eri kohderyhmiä, kuten blogibannerikuvassa nuoria naisia/tyttöjä. Erilaisia nuuskapakkauksia on satoja erilaisia ja ne ovat tärkeä markkinointikanava nuuskayhtiöille.

Kuva 2. Nuuskat karkkien lähellä tuo nuuskan paremmin lasten näkyville ja totuttaa lapset nuuskarasioihin.

Kuva 3. Nuuskarasioiden näköiset karkkirasiat totuttavat lapset nuuskapakkauksiin ja tuo niiden olemassaolon lasten tietoisuuteen jo varhain.

- Ohjaajat näyttävät kuvan 4., joka esittää nuuskan nikotiinimäärän nousua.

KUVA 4.

NUUSKAN NIKOTIINIPITOISUUS VAIHTELEE.

MARKKINOILLE TULEE KOKO AJAN VAHVEMPAA NUUSKAA.

Kuva 4

- **Ohjaajat kysyvät:** Miksi nuuskan nikotiinimäärä on kasvanut?
- Kuunnellaan oppilaiden vastauksia, joiden jälkeen kerrotaan;

Vastaus: Mitä korkeampi nikotiinipitoisuus nuuskassa on, sitä helpommin nikotiiniriippuvuus syntyy. Kun nikotiinista tulee riippuvaiseksi, on sitä saatava säännöllisesti lisää, sillä muuten aiheutuu usein vieroitusoireita. Nikotiinituotteiden myynti perustuu siihen, että nikotiinista riippuvaiset ihmiset ostavat niitä säännöllisesti. Koska nikotiiniin tottuu helposti, saattaa sitä käyttävä henkilö siirtyä nikotiinipitoisempiin tuotteisiin tai käyttää niitä useammin.

- Ohjaajilla on paperilla tietoa nikotiiniriippuvuuden kehittymisestä nuoruudessa. Ohjaajat kertovat asiat oppilaille.
- **Katsotaan video ”Bueno Docs: Sätimisen jäljillä” qr-koodin tai linkin kautta.**

<https://bit.ly/379gH3r>

- Jos videon jälkeen jää aikaa, voi kysyä jäikö videosta jotain mieleen ja oliko siinä uutta asiaa.

2) Nuuska ja ympäristö

- Ohjaajat näyttävät ensin oppilaille EHYTin videot: *Tupakan viljelyn ympäristövaikutukset* ja *Lapsityövoima tupakan viljelyssä* qr-koodien tai linkkien kautta.

[Tupakan viljelyn ympäristövaikutukset](#) ja [Lapsityövoima tupakan viljelyssä](#) (ei ääniä liian kovalle)

<https://bit.ly/2uAMvQt>

<https://bit.ly/2RRaKSm>

- Videoiden katsomisen jälkeen ohjaajat kysyvät seuraavat kysymykset, kuunnellen aina rauhallisesti oppilaiden vastauksia.

Ohjaajat kysyvät: Tiesittekö ennen videoiden katsomista, että tupakan viljelyyn liittyy ympäristö- ja ihmisoikeusongelmia?

Mitä luulette, tietävätkö muut nuoret, että tupakan viljelyyn liittyy ympäristö- ja ihmisoikeusongelmia?

Ohjaajat kysyvät: Tiesittekö ennen videoiden katsomista, että monet samat ympäristö- ja ihmisoikeusongelmat, jotka liittyvät tupakan viljelyyn koskevat myös nuuskaa?

Ohjaajat kysyvät: Miksi luulette, että nuuskaan ei aina osata liittää samoja ympäristöongelmia kuin savukkeisiin?

Ohjaajat kysyvät: Uskotteko että nuuskan ympäristövaikutusten kertomiselle on vaikutusta nuorten nuuskan käyttöön? Miksi kyllä? Miksi ei?

- Ohjaajilla on tukena paperilla kaikki videolla esitetyt faktat, jotta voivat ohjata keskustelua.
- Ohjaajat esittävät **väittämiä korteista** ja oppilaat vastaavat, ovatko väittämät totta vai tarua.
- Katsotaan lopuksi vielä ”Tupakattomuus on ekoteko” -video qr-koodilla tai linkillä.

<https://bit.ly/2sN49jo>

- Ohjaajat kysyvät videon katsomisen jälkeen;

Kysymys: Mikä on maailman yleisin roska?

Vastaus: tupakantumppi

Kysymys: Kauanko tupakantumpin maatuminen kestää?

Vastaus: jopa 10 vuotta

- Jos jää aikaa, ohjaajat näyttävät lopuksi kuvan 5. ”kestävä kehitys”.

Kuva 5

Kysymys: Kuvan henkilöt esittävät nuuskateollisuuden edustajia. Mitä luulette, kiinnostaako heitä nuuskan ja savukkeiden valmistuksesta aiheutuvat ympäristövaikutukset? Jos ei, niin miksi näin?

3) Lainsäädäntö

- Ohjaajat antavat (Savon Sanomat 1.7.2015) [lehtijutun](#) luettavaksi (1/pari). Kun oppilaat ovat lukeneet jutun ohjaajat kysyvät:
 - millaisia ajatuksia lehtijuttu herätti?
 - Oliko siinä jotain aivan uutta? Jos, niin mitä?

Jos ei tule esiin vastauksissa, voi kysyä vielä: Tiesittekö, että veroseuraamukset tulevat maksettavaksi myös alle 15 -vuotiaalle, jos hän jää kiinni nuuskan myynnistä?

- Katsokaa Yle Arenasta video: ”Nuuska päättyy suomalaisnuorten huuliin pimeään kaupan kautta” joko qr-koodin tai linkin kautta:
<https://bit.ly/2NM68vr>
- Videon katsomisen jälkeen jaetaan oppilaille infograafit, jonka he käyvät läpi (1/pari).

Infograafi lainsäädännöstä

- Kun oppilaat ovat käyneet infograafin läpi, ohjaajat esittävät **väittämiä korteista** ja oppilaat vastaavat infograafin ja lehtijutun avulla, ovatko väittämät totta vai tarua.